

CUPRINS

Introducere	5
1. NOȚIUNI PRELIMINARE	9
1.1. Obiectul cursului	9
1.2. Diversitatea sistemelor de drept pozitive și varietatea raporturilor sociale în spațiu și timp.....	9
1.3. Conflictele de legi în spațiu și în timp.....	10
1.4. Soluțiile oferite de dreptul internațional privat și de dreptul intertemporal. Definiții	10
1.5. Unitatea celor două ramuri de drept în primele izvoarele juridice formale moderne. Legătură strânsă și influență reciprocă. Respectarea legii străine și a celei vechi	11
1.6. Multitudinea conflictelor interspațiale și interpersonale și integrarea lor în obiectul dreptului internațional privat.....	13
1.7. Soluționarea conflictelor de legi în spațiu prin măsuri radicale și totalitare	15
1.8. Imposibilitatea unui drept uniform mondial. Încheierea unor convenții privind conflictele de legi paralele celor privind o lege uniformă. Noi izvoare formale cu dispoziții uniformizatoare	15
1.9. Soluționarea conflictelor de legi prin dreptul internațional privat respectă persoana umană, autonomia legislativă a diverselor grupuri sociale, asigurând continuitatea juridică spațială și temporală a vieții oamenilor. Principiul adaptării	16

2. NOȚIUNI FUNDAMENTALE - METODA

DREPTULUI INTERNAȚIONAL PRIVAT17

- 2.1. Doctrinile *a priori* ale secolului al XIX-lea și mișcarea de reînnoire metodologică din ultimul deceniu al aceluia secol17
- 2.2. Metode individuale și universale, naționale și internaționale, Jitta și Pillet19
- 2.3. Expansiunea metodei internaționale și *a priori*: Zitelmann și Frankenstein21
- 2.4. Dezvoltarea metodei naționale și pozitive: Niemeyer, Anzilotti, Arminjon21
- 2.5. Franz Kahn și metoda comparativă.....22
- 2.6. Metodele din dreptul anglo-american: Dicey și Beale, Lorenzen și Cook. Recentă atomizare doctrinară a DIP: Cavers, Leflar. Radicalismul lui lex fori: Currie și Ehrenzweig.....23
- 2.7. Metoda tradițională a științei juridice, incompatibilă cu pozițiile extremiste25
- 2.8. Metoda DIP presupune elaborarea a numeroase principii și reguli supuse evoluției și reînnoirii excepționale.....26

3. NOȚIUNI FUNDAMENTALE – IZVOARELE

FORMALE ALE DREPTULUI INTERNAȚIONAL

PRIVAT28

- 3.1. Definiția și clasificarea izvoarelor formale ale DIP28
- 3.2. Izvoarele internaționale28
- 3.3. Izvoarele interne.....29
- 3.4. Izvoarele convenționale30
- 3.5. Însemnătatea doctrinei, jurisprudenței, dreptului natural.....31
- 3.6. Conflictul între diversele izvoare ale DIP32
- 3.7. Conflictul dintre izvoarele internaționale și cele interne.....33

4. NOȚIUNI FUNDAMENTALE - NATURA

NORMELOR DE DREPT INTERNAȚIONAL

PRIVAT34

- 4.1. Cele trei tipuri de norme juridice de DIP34

4.2. Normele juridice materiale.....	34
4.3. Normele de aplicare imediată.....	35
4.4. Normele conflictuale (indirecte, indicatoare ale legii competente în speță).....	36
4.4.1. Definiție și structură.....	36
4.4.2. Dezvoltarea normelor unilaterale și bi sau multilaterale.....	38
4.4.3. Integrarea normelor unilaterale sau incomplete.....	39
4.4.4. Îndoieli asupra aplicării legii străine: de la Huber la Savigny și la școlile italo-franco-belgiană și cea anglo-americană.....	40
4.4.5. Aplicarea directă și indirectă a legii străine.....	41
4.4.6. Doctrina teritorialistă absolută și cea a exclusivității și universalității ordinii juridice etateice. Critică.....	42
4.4.7. Doctrina DIP ca drept substanțial, material al forului, după exemplul lui ius gentium sau al vechilor coduri mixte din Egipt.....	43
4.4.8. Ultimele teorii în special cele americane.....	44
4.4.9. Funcționarea normală a normelor conflictuale și inutila chestiune prealabilă.....	45
4.4.10. Concluzii privind normele conflictuale.....	46

5. NOȚIUNI FUNDAMENTALE - CONFLICTELE

SPAȚIALE DE NORME DE DREPT

INTERNAȚIONAL PRIVAT - RESPECTAREA

DREPTULUI INTERNAȚIONAL PRIVAT STRĂIN47

5.1. Divergența spațială a normelor de drept internațional privat (DIP). Conflictele pozitive și negative ale normelor de DIP: aceeași soluție ca la conflictele dintre alte norme. Respectarea DIP străin în spiritul comunității de sisteme juridice.....	47
5.2. Conflictul pozitiv: eșecul soluțiilor doctrinare, legislative, jurisprudențiale și convenționale. Respectul DIP străin și limitarea DIP al forului.....	48

5.3. Limitarea DIP care nu are legătură efectivă cu speța: coexistența și integrarea celor două DIP în materie reală sau în materie personală. Exemple românești. Frauda la lege	49
5.4. Conflictul negativ al normelor de DIP: adoptarea aproape unanimă a retrimiterii în hotărârile judecătorești, textele legislative și convenționale	52
5.5. Reacția inițială virulentă a doctrinelor „aprioriste”	54
5.6. Dezvoltarea și integrarea doctrinei retrimiterii. Poziția Institutului de Drept Internațional asupra considerării normelor străine de DIP	54
5.7. Argumente și sofism	55
5.8. Concluzii	56

6. NOȚIUNI FUNDAMENTALE - DREPT

INTERTEMPORAL INTERNAȚIONAL ȘI DREPT

INTERNAȚIONAL INTERTEMPORAL

6.1. Conflictele în timp ale normelor de DIP și în spațiu ale normelor de drept intertemporal.....	57
6.2. Drept intertemporal internațional: soluții jurisprudențiale.....	58
6.3. Drept intertemporal internațional: soluții doctrinare.....	59
6.4. Drept intertemporal internațional românesc.....	62
6.5. Drept internațional intertemporal: soluții jurisprudențiale și doctrinare.....	63
6.6. Drept internațional intertemporal românesc.....	64
6.7. Excepția generală de ordine publică.....	64

7. NOȚIUNI FUNDAMENTALE - INTERPRETAREA

NORMELOR CONFLICTUALE ȘI CALIFICĂRILE

7.1. Interpretarea normelor conflictuale și problema calificărilor	67
7.2. Sistemul sintetic tradițional (al secolului al XIX-lea) al formulării normelor conflictuale	68
7.3. Sistemul inovator al lui Freitas (Brazilia, 1860) al formulării analitice a regulilor conflictuale și expansiunea lui în veacul al XX-lea.....	69

7.4. Definiția calificării și soluția autonomă a problemei calificărilor, oferită chiar de DIP	69
7.5. Legea după care se efectuează calificarea: <i>lex fori</i> sau <i>lex causae</i> ?	71
7.6. Soluția autentică și integratoare: calificarea primară după legea forului și secundară după legea competentă. Reglementarea românească contemporană	73
7.7. Minimalizarea problemei calificărilor în dreptul pozitiv	74
8. NOȚIUNI FUNDAMENTALE - APLICAREA DIRECTĂ ȘI INDIRECTĂ A LEGII STRĂINE ȘI ADAPTAREA ACESTEIA FAȚĂ DE LEGEA FORULUI	75
8.1. Aplicarea directă și indirectă a legii străine	75
8.2. Conflictele de legi și drepturile dobândite: coexistență în DIP	76
8.3. Aplicarea indirectă a legii străine, conform doctrinei românești (rezolvarea conflictelor de legi în spațiu și în timp)	78
8.4. Condițiile și efectele recunoașterii unui drept dobândit legal în străinătate, potrivit DIP românesc. Efectele atenuate ale ordinii publice în cazul recunoașterii drepturilor dobândite în străinătate. Art. 2.567 Cod civil român.....	79
8.5. Adaptarea legii străine față de cea a forului	80
9. NORME CONFLICTUALE PRIVIND PERSOANA FIZICĂ	82
9.1. Aspecte introductive.....	82
9.2. Legea aplicabilă stării și capacității persoanei fizice. Stabilirea legii naționale. Conceptul de reședință obișnuită în DIP românesc. Ocrotirea terților.....	83
9.3. Legea aplicabilă numelui persoanei fizice și drepturilor inerente ființei umane.....	85
9.4. Legea aplicabilă ocrotirii majorului și măsuri de protecție a terților	86
9.5. Legea aplicabilă încheierii căsătoriei	87

9.6. Legea aplicabilă efectelor căsătoriei. Proiectul unui regulament al Uniunii Europene în materia legii aplicabile regimului matrimonial	88
9.7. Legea aplicabilă desfacerii căsătoriei. Cooperarea extinsă în materia legii aplicabile desfacerii căsătoriei	96
9.8. Legea aplicabilă filiației și adopției	102
9.9. Legea aplicabilă autorității părintești și protecției copiilor	104
9.10. Legea aplicabilă obligației de întreținere	106
10. NORME CONFLICTUALE PRIVIND BUNURILE	109
10.1. Norme conflictuale generale	109
10.2. Norme conflictuale aplicabile bunurilor mobile corporale	110
10.3. Norme conflictuale aplicabile bunurilor incorporeale	111
10.4. Norme conflictuale privind formele de publicitate	111
11. NORME CONFLICTUALE PRIVIND	
 MOȘTENIREA	112
11.1. Aspecte introductive	112
11.2. Legea aplicabilă moștenirii. Progres față de vechea reglementare	113
11.3. Desemnarea legii aplicabile succesiunii. Diferențe față de vechea reglementare	114
11.4. Domeniul de aplicare a legii succesiunii	115
11.5. Legea aplicabilă formei testamentului	116
11.6. Soarta succesiunii vacante în România	116
11.7. Norme conflictuale uniforme privind succesiunea în dreptul Uniunii Europene	116
12. NORME CONFLICTUALE PRIVIND ACTELE	
 JURIDICE	120
12.1. Aspecte introductive	120
12.2. Legea aplicabilă condițiilor de fond ale actului juridic. Legea desemnată și legea aplicabilă în lipsa alegerii. Comparație cu vechea reglementare	121

12.3. Legea aplicabilă condițiilor de formă ale actului juridic. Obligativitatea formei solemne impuse de legea aplicabilă fondului.....	122
12.4. Norma de trimitere din art. 2634 Cod civil privind legea aplicabilă obligațiilor contractuale. Regulamentul (CE) nr. 593/2008 (Roma I). Materiile excluse din sfera de reglementare a regulamentului. Aplicarea universală a regulamentului	123
12.5. Legea aplicabilă condițiilor de fond ale contractului. Legea desemnată și normele imperative ale statului unde sunt localizate elementele relevante ale situației. Legea aplicabilă validității convenției părților privind legea aplicabilă. Legea aplicabilă în lipsa alegerii părților. Incapacitatea uneia dintre părți după legea altei țări	125
12.6. Legea aplicabilă condițiilor de formă ale contractului	128
12.7. Domeniul de reglementare al legii aplicabile contractului. Excluderea retrimiterii	129
12.8. Limitele aplicării legii ce guvernează contractul. Normele de aplicare necesară și ordinea publică.....	129
12.9. Legea aplicabilă mijloacelor de probă ale contractului.....	130
12.10. Raportul normelor conflictuale din Regulamentul (CE) nr. 593/2008 (Roma I) cu alte dispoziții din dreptul UE. Data contractelor care intră sub incidența regulamentului	131
13. NORME CONFLICTUALE PRIVIND FAPTELE JURIDICE	132
13.1. Norma conflictuală din art. 2.641 Cod civil. Regulamentul (CE) nr. 864/2007 privind legea aplicabilă obligațiilor extracontractuale (Roma II). Materiile excluse din sfera de reglementare a regulamentului. Conceptul de obligație extracontractuală. Aplicarea universală a regulamentului	132

13.2. Legea aplicabilă obligațiilor izvorâte din fapte ilicite. Norma conflictuală generală din art. 4. Desemnarea legii aplicabile. Excepții de la norma conflictuală generală.....	134
13.3. Legea aplicabilă obligațiilor izvorâte din fapte licite (gestiunea de afaceri, îmbogățirea fără justă cauză, culpa <i>in contrahendo</i>).....	135
13.4. Domeniul de reglementare al legii aplicabile obligațiilor extracontractuale. Excluderea retrimiteri	137
13.5. Limitele aplicării legii aplicabile obligațiilor extracontractuale. Normele de aplicare necesară și ordinea publică	138
13.6. Legea aplicabilă mijloacelor de probă ale obligației extracontractuale.....	138
13.7. Raportul normelor conflictuale din Regulamentul (CE) nr. 864/2007 (Roma II) cu alte dispoziții din dreptul UE.....	138

14. NOȚIUNI FUNDAMENTALE PRIVIND

SOLUȚIONAREA CONFLICTELOR

DE JURISDICȚIE

14.1. Noțiunea de proces civil internațional. Problemele ridicate de procesul civil internațional și ordinea soluționării lor.....	139
14.2. Sediul juridic al reglementărilor privind procesul civil internațional	139
14.3. Soluționarea conflictelor de competență jurisdicțională internațională	140
14.3.1. Noțiunea de competență jurisdicțională în dreptul internațional privat. Competența generală. Conflicte pozitive și negative de competență. Forul de necesitate.....	140
14.3.2. Sediul juridic al competenței internaționale și caracterul normelor ce determină competența. Prioritatea normelor de competență din tratatele internaționale, din dreptul Uniunii Europene și din legile speciale	142

14.3.3. Regula generală în materia competenței internaționale conform Codului de procedură civilă. Cazul mai multor pârâți	143
14.3.4. Competența exclusivă a instanțelor române conform Codului de procedură civilă	145
14.3.5. Competența preferențială a instanțelor române conform Codului de procedură civilă.....	146
14.3.6. Prorogarea voluntară de competență în favoarea instanțelor române și excepția de arbitraj	148
14.3.7. Instanțele române – for de necesitate	150
14.3.8. Verificarea din oficiu a competenței internaționale și determinarea concretă a instanței române competente.....	151
14.3.9. Competența asupra chestiunilor prealabile și în materia litispendenței și conexității internaționale	153
14.3.10. Norme de competență internațională aplicabile între statele Uniunii Europene (Regulamentul nr. 44/2001 - Brussels I).....	154
14.4. Probleme legate de eficacitatea internațională a hotărârilor judecătorești civile (în sensul larg al termenului).....	164
14.4.1. Aspecte generale. Noțiunea de hotărâre străină. Efectele hotărârii străine. Forța probantă, recunoașterea și exequatur-ul.....	164
14.4.2. Recunoașterea hotărârilor străine conform Codului de procedură civilă	166
14.4.3. Executarea hotărârilor străine conform Codului de procedură civilă.....	172
14.4.4. Recunoașterea și executarea hotărârilor pronunțate într-un stat membru al UE potrivit Regulamentului nr. 44/2001 - Bruxelles I.....	173
Bibliografie	183